

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_675
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Gramatické tvary a konstrukce
Autor, spoluautor:	Mgr. Markéta Macháčková
Název DUMu:	Text, výstavba textu
Pořadové číslo DUMu:	15
Stručná anotace:	<p>Výukový materiál se zabývá problematikou textu z pohledu textové lingvistiky. Součástí materiálu je také výstavba textu a členění textu. Na závěr je zařazen test, který shrnuje tuto problematiku.</p>
Ročník:	4.
Obor vzdělání:	63 – 41 – M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Žáci použijí snímky s úkoly a závěrečným testem, které slouží k procvičení látky.
Výsledky vzdělávání:	Žák se orientuje se ve výstavbě textu.
Vytvořeno dne:	16. 8. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Text, výstavba textu

Text

- celistvý jazykový útvar, jehož prostřednictvím se realizuje lidská komunikace
- problematikou textu a jeho výstavbou se zabývá textová lingvistika (textová syntax)

Výstavba textu

- text je celek, v němž jednotlivé výpovědi navazují (spojuje je dané téma)
- návaznost je zajišťována ***soudržností (koherencí) textu***
- koherence musí být zajištěna nejen po stránce obsahové, ale i po stránce jazykových prostředků

Jazykové prostředky soudržnosti textu

- základním jazykovým prostředkem výstavby textu je ***princip aktuálního členění výpovědi***
- => každá věta se člení ***téma (východisko)*** – je známé z předchozí výpovědi, z kontextu a ***réma (jádro)*** – nová informace, která představuje stěžejní část sdělení

Lexikální prostředky soudržnosti textu

= ***konektory***, které plní ve větě různé funkce:

- a) *odkazují do textu* – zajišťují návaznost (např. jinde, potom ...)
- b) *odkazují mimo text* – vztahují se k časové a prostorové orientaci (ted', tady ...)
- c) *nahrávají část textu* – zájmena zastupují některá slova
- d) *navazují kontakt* (vid' ...)

Členění textu

- jedná se o významnou vlastnost textu
- pomáhá k lepší orientaci v textu
- rozlišujeme 2 typy členění textu:

1. horizontální členění textu

2. vertikální členění textu

Horizontální členění textu

- jedná se o členění textu na **odstavce** a vyšší jednotky (např. kapitoly)
- soudržnost odstavce je dána konkrétním tématem, jednotlivé odstavce by měly navazovat

Vertikální členění textu

- jedná se o vnitřní členění textu, které usnadňuje jeho příjem
- řadíme sem: velikost a typy písma
  - členění textu pomocí písmen a číslic
  - tituly, mezitituly
  - grafy

Závěrečný text

1. Čím se zabývá textová syntax

- a) písemným záznamem komunikace
- b) textem jako celkem
- c) stavbou vět v delším textu

2. Koherenci textu zajišťuje

- a) aktuální členění výpovědi na téma a réma
- b) lexikální prostředky, tzv. konektory
- c) členění textu do odstavců

3. K prostředkům vertikálního členění nepatří

- a) motto
- b) barevné zvýraznění věty
- c) mezititulek

Řešení závěrečného textu

1. B
2. C
3. A

Použitá literatura

HLAVSA, Zdeněk. Český jazyk pro střední odborné školy a studijní obory středních odborných učilišť všech typů. 2. přeprac. vyd., v SPN 1. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 1996, 278 s. ISBN 80-859-3730-1

MUŽÍKOVÁ, Olga. *Odmaturuj! z českého jazyka: rozšířené vydání doplněné o praktickou část.* 3., dopl. vyd. Brno: Didaktis, c2007, 168 s. ISBN 978-80-7358-082-7.